

EKOLOGIYA VA INSON TUSHUNCHALARI BUGUNGI KUNNI DOLZARB MAVZUSI VA EKOLOGIYANI MUHOFAZA QILISHDAGI AMALGA OSHIRILAYOTGAN CHORA TADBIRLAR

Nazira Ochilova Umarovna

Kattaqo'rg'on shahar

19-Davlat Maktabgacha ta'lim tashkiloti

EKO targ'ibotchi

ANNOTATSIYA

Inson tabiiy resurslarini o'zlashtirishi davomida tabiatga ma'lum darajada yetkaziladigan zarami kamaytirish, muhitni tozaligini saqlash bo'yicha ayrim xalqlar va mamlakatlar miqyosida olib borilayotgan ishlar chuqur tarixiy ildizga ega.

Kalit so'zlar. *birlashuv, mustaqillik, hamkorlik, adaptatsiya, himoya, ta'sir, o'zaro bog'liqlik, ifodalashuv.*

KIRISH

Inson tabiiy resurslarini o'zlashtirishi davomida tabiatga ma'lum darajada yetkaziladigan zarami kamaytirish, muhitni tozaligini saqlash bo'yicha ayrim xalqlar va mamlakatlar miqyosida olib borilayotgan ishlar chuqur tarixiy ildizga ega. Miloddan ancha ilgari Qadimgi Vavilon va Xitoyda o'rmonlami, Hindistonda hayvonlami, Rim podsholigida suvlami asrash tartibqoidalarining qonun kuchiga kiritilganligi, qonunga xilof ish tutganlarga og'ir tan jazosining tayinlanganligi ajdodlarimizning tabiatga qanchalik e'tiborli bo'lganliklaridan darak beradi. Tabiiy boyliklami tobora ko'p o'zlashtirish hisobidan kapitalistik jamiyatining rivojlanishi undagi ba'zi mamlakatlar hududida tabiiy resurslarining jiddiy kamayib ketishiga, suv, havo va tuproqning ifloslanishiga olib keldi. Kapitalistik mamlakatlar mustamlaka va qaram mamlakatlarining tabiiy resurslaridan ayamasdan foydalandilar va u yerlaming tabiatiga jiddiy ziyon yetkazadilar. Shuning uchun ham ular oldiga tabiatdan foydalanish va uni muhofaza qilish ishlarini tartibga solish zaruriyati boshqalardan ko'ra ancha oldinroq ko'ndalang bo'lib chiqdi. Buning uchun tabiiy resurslar, ularning turlari va zahiralari o'rganish, ularni muhofaza qilish tadbirlarini ishlab chiqish asosiy masalalardan biriga aylandi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODIKASI

Atrof-muhitning sofliqini saqlash, atmosfera havosini va undagi ozon pardasini muhofaza qilish, issiqlik balansini saqlash, dunyo okeanlarini ifloslanishdan asrash, kamyob o'simlik va hayvonlarning genetik fondini saqlab qolish kabi bir qator muammolar paydo bo'ldi-ki, bularni alohida olingan bir mamlakat va hatto ayrim bir qit'a miqyosida ham hal qilishning imkoni yo'q.

Bunday global masalalar faqatgina umumjahon miqyosida fikr va kuchlarni birlashtirib, kelishib ishlagandagina hal etilishi mumkin.



Tabiat muhofazasi bo'yicha global masalalarni hal qilish ikki shaklda amalga oshiriladi:

- davlatlararo ikki yoki ko'p tomonlama hamkorlik shartnomalari va bitimlar tuzish;
- tabiat muhofazasi bilan shug'ullanadigan Xalqaro tashkilotlarni tuzish va ularning faoliyat ko'rsatishini ta'minlash. Bu ikkala shakl o'rtasida ko'pincha ma'lum bir chegara qo'yilmay, ular baravariga olib boriladi.

Binobarin, davlatlararo shartnoma va bitimlarning tuzilishida Xalqaro tashkilotlarning roli ta'sirchan bo'ladi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Xalqaro tabiatni muhofaza qilish tashkilotlari Insoniyatning olib borayotgan ishlab chiqarish faoliyati natijasida atrof-muhit holatining yomonlashganligi tufayli,

atmosfera havosini, suv havzalarini va tuproqni zaharli gazlar, suyuq va qattiq chiqindilar bilan ifloslanishi oqibatida eng awa'ra ichimlik suvi, foydali qazilmalar hamda qayta tiklanmaydigan tabiiy resurslarning tanqisligi sezilib bormoqda.



Shuning uchun ham yer sharida atrof-muhitni muhofazasi muammosi eng dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda. Ushbu ekologik muammolarni va tabiatni muhofaza qilishni xalqaro doirada muvofiqlashtirish, uning yechimiga qaratilgan takliflarni umumlashtirish maqsadida quyidagi bir qancha xalqaro tashkilot va komissiyalar tuzildi hamda ularning faoliyati yo'lga qo'yilgan.

- Atom energiyasi bo'yicha xalqaro agentlik;
- Atrof-muhit dasturiga ixtisoslashgan xalqaro tashkilot;
- Barqaror rivojlanish bo'yicha Hukumatlararo komissiya;
- Birlashgan Millatlar Tashkiloti.

XULOSA

Davlatlararo bitimlarning muvaffaqiyati shundaki, ulardagi bandlarning bajarilishi bo'yicha davlatlar bir-birini nazorat qiladi. Davlatlararo bitimlar bilan biosferadagi boshqa tarkibiy qismlarning muhofazasi ham qamrab olingan. Bunga misol qilib atmosfera havosining birgalikda muhofaza qilinishini keltirish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Ekologiya Sattorova Z.M
2. Ekologiya , biosfera va tabiatni muhofaza qilish Ergashev . A
3. Ekologiya A. Rafiqov , Q. Abirqulov 1. Yormatova D.Y. Ekologiya (Tadqiqot usullari va jihozlari) T.: “ILM ZIYO”, 2014. – 272 b.
4. Гиляров А.М. – Популяционная экология. М.: МГУ, 1990.
5. Кашкаров Д.Н. – Основы экологии животных. М.: Медицина, 1938.
6. Кашкаров Ю.Д., Аюпов А.Н. – Умуртқали хайвонлар экологияси (ўқув қўлл). Тошкент: ЎзМУ, 2005.